

ACC. NR

M. 11452: /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bonden Ola Nilsson Bråstorp No 1 avled den 11/12 1868

den dödes änka sände bud till en gumma som hette Hädda, denna Hädda var då känd i orten för att vara behjälplig med att klä-
da lik. I detta fallet satt bonden på sätet vid mattavlan och seg-
nade ner på golvet död, då Hedda kom anmodades änkan sända efter
någon som kunde raka den döde, det var då en man vid namn Jins Pers-
son då han kom rakades den döde arbetskläderna togs av och han kläd-
des i sin brudgumsskjorta, svarta byxor, svarta ullstrumpor, så la-
des liket på ett sofflock samt ställdes på två bockar i en av hu-
sets kammare, på varje ögonloch lades en peng, under hakan en psalm-
bok för att munnen skulle slutas, armarne skulle vila längs sidorna
kammarens väggar kläddes med vita linnelakan, även fönstret, så tändes
tre talgljus i en trearmad ljusstake av trä vilken ställdes vid
huvudet. Dödsfallet anmäldes till kyrkoherden i församl. som be-
stämde när begravningen skulle ske.

Snickaren i orten Otto Vassberg anmodades göra kistan och 3
eller 4 dagar efter dödsfallet var kistan färdig, den gjordes på
gården, virke till en likkista fanns lagrat i varje bondgård.

2.
ACC. N:R M. 11452:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ibland hände att snickaren hade kistor på lager som han på vintern gjorde då inget annat arbete fanns, så fort kistan var färdig lades den döde i kistan och nu lades en duk över ansiktet, / något särskilt namn å denna duk hade ej sagesmannen / den var sade han 12 tum / 30 cm. / i fyrkant, han kom i håg att det var en smal bård i kanten, i kistan lades en liten linnepåse och i den hade han hört skulle vara stål, krut, vitlök samt en lergodsflaska med brännvin.

Då enigheten i äktenskapet ej varit av bästa slag fick änkan ej någon ro den döde gick igen varje natt och hon klagade för sina grannar någon av dem rådde henne att låta bära ut den döde på logen så skedde men det blev än värre, hon råddes då att elda i bakugnen hela dagen tömma alla glödande kol i en stor gryta och då kvällen kom skulle dessa kol strös på vägen mellan logen och inhuset, det blev ej bättre, vid granskning av likets strumpor var de svedda under fötterna, så talade min sages-man.

Inbjudan till begravningen skedde genom personligt bud, det var en man bosatt i Tvings kyr^Aby vid namn Glasschen som hade dylikt uppdrag, han serverade också vid kalas.

3.
ACC. N:R **M.11452:3.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I sorghehemmet, som det kallades, rustades för eller till begravningsdagen, det slaktades och bryggdes, bakades och byktes, hemmet skulle se så bra ut som möjligt, det skulle mejas, / Meja / var att lägga grankvistar från den dödes bårplats 100 tals meter båda sidor den väg liket med följe skulle passera mot kyrkan, gränriset fick ej läggas med barren mot färdvägen, med hackat granris formades kors å vägbanans mitt, då detta var en bonde var så gott som hela vägen till kyrkan mejad alla och envar som bodde nära vägen mejade ty efter begravningsdagen bleva alla som hade mejat inbjudna på mat och dryck i sorgehuset.

Vid denna tid fanns ingen likvagn i socknen utan placerades på en vanlig flakvagn som drogs av 2 hästar, från Bråstorp till Tving var bra väg och litet för långt att bära liket, 1878 köpte en bonde den första likvagnen i socknen, men den var ej försedd med fjädrar utan skakade väldigt.

I sorgehuset börjades så smått med festmåltid på em. dagen före begravningen förty långväga släkt kom redan då och vid affärden till kyrkan syntes mången rörd av sprit.

4.
ACC. N:R M. 11452:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Propositionen satte sig i gång i sakta skridt ty alla gick till fots, nu började kyrkklockorna ringa 150 meter innan propositionen var framme vid grindarne till kyrkogården, kistan lyftes av och placerades på tvenne bockar, kyrkovaktmästaren överlämnade s. k. handklä av svart kläde vilka bärarne fattade om kistan, tjänstgörande präst och klockare mötte här och gick före kistan, klockaren sjöng en lämplig psalm under vandringen fram till vapenhuset, / om det var vinter, / var det sommar till graven, här skedde jordfäsningen, klockaren sjöng åter en psalm, någon anhörig sa några ord, kvistar och blommor nedlades så började ringning och samtidigt skulle begravningsgästerna skotta igen graven, göra en fin kulle eller vid ena ändan avsmalnan- rektangel, de kransar som var med fästades på gravkullen med träpin- nar som någon haft med sig. gästerna gick först hem de närmast sör- jande kom sist.

Så var seden då, att då kyrkovaktmästaren kom med handklän skulle han av sorgehuset ha en korg med mat och dryck för sig och ringarne, den korgen var rikligt tilltagen i detta fallet ty det var en bonde som begravdes, prästen och klockaren samt ringare hade

5.
ACC. NR M. 11452:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rätt att få extra betalt för möte vid grinden och för framringning
/ hur mycket viste ej sagesmannen, / han trodde att det var frivil-
lig gåva beroende på den dödes förmögenhet, kalaset fortgick 2-3
dagar beroende på om bouppteckning skulle göras medan långväga släkt
var hemma.

Fattigmansbegravning var något olika, s.k. framringning före-
kom ej, präst och klockare mötte ej vid grinden utan först vid gra-
ven, endast lilla klockan ringde, för den större fordrades extra
betalt.

Vid själaringning gick den lilla för fattigt folk och båda
för de förmögnare, bönder räknades med i denna grupp.

Likkistorna var lika för alla svarta av olja och kimrök
överströdda med krossad stenkol, kistan spikades igen av kistmakaren.

Detta den tidigaste begravning jag hört omtalas av levande
sagesman.

Ola Nilsson var född 1817

Prästens namn, Jonas Gustav Malmkvist

Klockare, Jonas Velandar

ACC. N:R M. 11452:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här kommer jag att omtala min mors begravning år 1894 .

1890 sågs här de första trykta bjudningskort, det var ett litet enkelt kort 10 x 15 cm. en 3 mm. svart kant, i dess mitt ett kors, under det tvänne grenar i mörkare färg, över det hela tryckt stil.

Nära släktingar meddelades om dödsfallet genom bud, ej samma bud utan olika personer som ansågs ha bäst tid, som exp. fanns det barn i familj. såsom i detta fallet fick de meddela föräldrar och syskon till den döda, tjänare å gården fick och uppdrag att meddela släktingar.

Då mor var död slöt far hennes ögon genom att binda en liten servett över ögonen, en psalmbok lades under hakan för att sluta munnen, då mor dog på kvällen fick hon ligga i sin bädd tills morronen, på morronen kom den förut omnämnda Hädda, även en faster kom tillstädes och då under mor Heddas ledning flyttades den döda upp på ett sofflock där tvättning karning och klädsel verkställdes.

Den döda kläddes i vit linnesärk, å denna var brodderad krage och brodderade armlinningar, vit s.k. underkjol och svarta yllestrumpor, händerna lades knäppta över magen med en kvist av myrten i händerna.

9.
ACC. N:R M. 11452:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så kläddes likrum med lakan i dessa sattes här och der myr-
ten eller buxbomskvistar den döda fick så vila här på locket tills
kistan var färdig då lades hon i kistan, locket till kistan lades ej
på ty dagligen kom alltid någon som ville se mor en gång till och
begravningsdagen skulle alla gästerna se henne.

Ljus 6 st. brann natt och dag hela tiden, alla fönster i
huset var under denna tid fördragna med vita lakan och begravnings-
dagen var alla möbler vitklädda.

Den dödas ringar satt kvar ävenså en halskedja med kors av
silver, vi barn tittade på mor varje dag, några blommor fanns ej,
mor dog den 23/12 .

Har hört att många barn vill ha den dödes ringar såsom
ett kärt minne, så det förekom och förekommer olika sätt.

Att klä likrum var då vanligt på landsbygden både sommar
och vinter, den seden avtog in på 1900 talet och var 1915 alldeles
bortlagt. Den döde förvarades i något uthus eller i lövsal om
det var sommar.

Likbårar finnas i Tvings kyrkas bodar, de var likadana

ACC. NR M. 11452:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för både fattig och rik, på längre avstånd från kyrkan, det var
dåliga vägar och vid somliga årstider var vägarna ofrankomliga med
fordon, härvarande bårar ägdes av kommunen, bårens utseende- jag
bifogar en skiss å bladets andra sida.

Att bära lik å bår upphörde omkring 1870 i enstaka fall
intill 1875. år 1880 fanns två likvagnar i socknen och dessa an-
litades så långt vägen var frankomlig och dit bars den döde av 4
man med rep under kistan, vilkas ändar togos över axlen å de bärande
sedan gammal tid fanns viloställena där ombyte av bärare skedde,
vi har ännu platser i vår socken vid en på den tiden mycket dålig
lång väg en anhalt vid namn likhallarne.

Båren bars på axlarna 4 man i var ända alltså måste minst
16 man vara med i och för ombyte, kunde ej så många uppbringas
blev vägen dryg och många pusteställen för de bärande, några fick i
alla fall gå med och bära mat och dryck, jag har hört berättas att
var liket mycket tungt kunde bärarne gräva ner liket i skogarna
i någon sandkulle som passade och bära fram kistan tom till kyrkan,
skellet har hittats vid vägarbete intill en likbärareväg.

4.
ACC. NR M. 11452:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Likvagnen, som, jag här tidigare omnämnt var en vanlig stöt-
vagn en plan botten liggande på vagnsaxeln, 4 stolpar och tak där-
över, kistan fick lyftas in bakifrån, framför en kuskbock, där fanns
ej någon prydnad i övrigt, det hela var svartmålat.

Den första moderna likvagn inköptes av Tvings kommun 1898,
även denna utbyttes för en ännu bättre 1925, denna vagn var och är
stationerad å kommundgården och drages av gårdens hästar, denna vagn
är mycket vackert dekorerad med urnor och kors mörka draperier och
rullande platta i bottenplanet så att kistan åker lätt in i vagnen.

Priset för den av kommunen först inköpta vagnen var 8 kr. de
längre avstånden och 5 kr. till de byar som låg närmast kyrkan, nu är
priset 8 och 12 kr, nu finnes ingen privatman som äger likvagn i sock-
nen, i många fall anlitas billikvagn ifrån staden.

Att det ansågs för mera hedrande att bära den döde till gra-
ven höll i sig intill 1890 och då kommunen skulle inköpa den första
likvagnen protesterade en del äldre sockenmän, men de yngre segrade
i debatten, de yngre motiverade sina yrkande med att det blev mycket
billigare för dödsbodelägarna, köra med hästar, än uppbringa bärare

5
ACC. NR. M. 11452:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och reskost till dem, så började så sakta på 1890 talet s.k. fjäder-
vagnar anskaffas och begravningsgästerna kunde få åka vägen till kyr-
kan och hem igen för dagen på 1860 talet kunde det från socknens av-
lägsna delar det taga 3 dagar resan fram och tillbakes vid en begrav-
ning. Utfärdstal hölles av en särskild person vilken var an-
modad till detta, här fungerade den förut omnämnde Glasschen, en
psalm sjöngs alltid, den döde hade själv i livstiden önskat vilken
psalm som skulle sjungas. Utfärdstalet hölls innan kistlocket spi-
kades igen, den talande tog plats vid huvudgården på den döde, talen
varierade beroende på den dödes ålder, den dödes kön och vad den dö-
de gjort i livstiden. Var tjänstgörande prästman med höll han alltid
en kort betraktelse före avfärden.

Kistan bars med fötterna före ut genom huset huvudingång, kis-
tan bars av nära släktingar till den döde, de närmast sörjande intill och
så vidare sist kom grannar och tjänstefolk, alla gästerna hade själva
hand om de kransar eller blommor de ville pryda graven med.

Kistan placerades på likvagnen och bands fast med remmar
i sidohandtagen av järn, då alla tagit plats i sina vagnar satte sig

ACC. N:R M. 11452: //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

positionen i rörelse emot kyrkan, då förekom ej prestaver, numer
förekommer de och då åker de som prestaverar före likvagnen, presta-
verna tillkom på 1890 talet och äges av kyrkan, det är svartklädda
trästavar 1,90 m. långa ett stycke från överändan är en rosett av
cräpptyg, numera användes prestaverna nästan alltid utom vid mycket
fattigt folks begravning och det bror mes-t på att dödsboet ej fråga
efter den extra utstyrsel, de prestaverande uttages ibland den dödes
goda vänner kyrkovärd, landstingsman, nämndeman, m.fl. det synes att
de inom bgravningsgästerna som har något förtroendeuppdrag anlitas.

Män kvinnor och barn gick tillsammans fram till graven, fram-
ringning har jag här tidigare omnämnt, började ej ringningen som av-
talat var fick positionen vänta och en sprang fram och gav tecken
till ringarna vilka höll utkik i tornet och så fortsattes till grindarna
där kistan sattes på två bockar, här mötte präst och klockare vilka
båda gick strax före bärarna, klockaren sjöng hela tiden, klockaren
betingade sig extra betalt härför, även i detta fallet var den obli-
gatoriska matkorgen med till kyrkovaktmästare och ringare.

Självspillningar fick ej begravas innanför kyrkogårdsmuren

7.
ACC. NR M. 11452:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de fick sitt vilorum utanför, numer är kyrkogården utvidgad 2 ggr.
så nu vilar även de inom muren, denna begravning skedde på vintern
varför jordfästningen skedde i vapenhuset, där var trångt ty det var
mycket folk med, här talade även de som hade något att säga till den
avlidnas efterlevade, det blev i regel tacktal till den döda ock det
kom från fader, broder, den dödas lärare m.fl. någon levande blomma
fanns men de flesta kransarne var s.k. pärlkransar, de hem som hade
någon blomma översände dem såsom kallar, kristi-korsblomma m.fl.

År 1925 framställde en nyinflyttad fru önskemål om att alla
som ville ersätta kostnader för ljus klädning och uppvärmning av
kyrkan äga samma rätt att få sina döda jordfästa i kyrkan, det blev
också beslutat samma år, detta bruk var till en början endast de för-
mögna som utnyttjade, numer är det ganska vanligt, om vintern klädes
koret med gränar och altaret prydes med levande blommor i krukor som
kyrkovaktmästaren själv odlar han lånar även av grannar, så ljus i
kandelabrar å altaret och i tvänne golvstakar, fr. och med 1933 finns
centralvärme i kyrkan, när min mor begrovs fanns ej någon värme alls
tvänne större järnkaminer installerades i kyrkan 1912 men de kunde

8.
ACC. NR M. 11452:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kunde sällan värma upp kyrkan en kall vinterdag.

Fattigt folk jordfästes i regel efter gudstjänstens slut om söndagar, begravning förekommer vilken dag som helst under veckan utom en expeditonsdag som ibland har varit tisdagar ibland fredagar, självspillingar har från 1880 talets början begravts inom murarna utan åtskildnad från andra, likpredikan, från den tid jag minnas sker från altaret, liktalet sker strax före mullpåkastningen vid bären eller katafalken som anskaffades av socknens kyrkliga syförening 1930 tidigare stod kistan på två bockar. Även i kyrkan håller vänner och bekanta tal och kransneläggelse.

Tidigare skedde alltid jordfästningen vid graven utom vid svårt oväder då det skedde i vapenhuset, kvistar och någon blomma kastades ned i graven redan ^{från} 1860 talet talas det om, kistan skulle höljjas av gästerna intill 1902. De sörjande placerade sig närmast graven i en sluten ring numer sitter de i kyrkan närmast koret, inga särskilda bänkar. Själaringning skedde och sker första morgonen efter dödsfallet kl. 9 fm. undantag då ej bud kunde ta sig fram till prästgården, kyrkovaktmästaren ombesörjde ringningen, för fattig ringdes med

9.
en liten klocka, för bättre situerad med båda klockorna, att klockor-
na hade olika klang har hört berättas, men har jag ej hört det, att
församlingsborna kunde höra om det var en fattig eller rik det var ju
riktigt, fr. och med 1925 ringes själaringning lika för alla. numer
ringes efter gravsättningen, för allt vad det rör begravningen utskrev
kyrkovaktmästaren räkning och går en vanl. begravning till 40-50 kr.

Aterfärden skedde så att närmaste släktingar stannade vid gra-
vning. Några luckor fick ej förekomma i liktåget, någon av de när-
maste efter luckan skulle snart gå hädan, sades det. Det omtalas att
för 100 år sedan fanns de som kunde av liktåget se vilka som skulle
dö näst, någon säker grund har jag ej. Har förut omnämnt att före 1890
fanns i socknen en mycket anlitad person vid alla kaläs, han var även
värd, begravningsdagen bjöds alla på kaffe då de var samlade, efter
begravningen var det middag som varade till sena natt, under måltiden
bjöds på både vin och brännvin, gästerna hade mer och mindre förning
med sig, den dödes skål har så sent som 1938 utbringats av kyrko-
herden i grannförsaml. i min församl. har det ej förekommit vad jag
minnas . orden föllo sålunda:

Då vi nu här äro samlade och nyss följt en vän på hans sista färd till griften vill vi minnas honom såsom den gode tomten å denna gård, han var den, som alltid med goda råd och gott handlag styrde allt till det bästa, han var kunnig i så väl jordbruk som kommunala angelägenheter, jag uppmanar alla att höja sina glas och utbringa ett leve till han minne, detta yttrades vid efterrätten med vin i glasen.

Här har tidigare förbigått en detalj vid min mors begravning över stora utgångsdörren var textad en vers så lydande:

Farväl min make barn och vänner, till gud jag går att be för er, ej sorg och smärta mer jag känner, ty endast där fast sällhet bor, om än hos er jag ej fick leva, skall dock min ande er omsväva.

Detta var en mycket gammal sed och brukades i västra länet min morfar lät uppsätta det. Har sedan ej sett något dylikt.

Dagarne efter skulle alla torpare och arbetsfolk komma till gården på mat och dryck, en dag var alla som mejat inbjudna, det kunde taga 8 dagar ingan det blev lungt i sorgehuset.

Ersättning utgick till kyrkotjänarne, men kan jag ej redogöra för detta det utgick i varje fall in natura ^{gamla tiden} har jag hört talas om

ACC. NR M. 11452:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kyrkogården var för 105 år sedan och är fortfarande inhägnad med en väl lagd stemur, ingen särskild anordning utan kan en människa komma över muren vad som helst, 2 ingångar, ja sedan i föl är det 3 större ingångar till kyrkogården, träden som planterades när kyrkan byggdes för 105 år sedan är lönnar, angående stemmuren lades vissa famnar av varje hemman i socknen, som då upptog även nuv. Eringsboda församl. och finns av mig bevarat en vid kyrkbygget förd dagsverkslista 1843. Det fanns en avdelning av kyrkogården som de fattiga begravdes, den är utjämnad för länge sedan, i min barndom.

Präster i församlingen ligger i en särskild avdelning för övrigt är gravplatserna blandade, 1880 började inköp av gravplatser

Dödfödda och ofullgångna foster begravdes i regel i samma grav som någon äldre oavsett vem det var, vid restaureringen 1933 hittades många förmultnade små paket instuckna i lufttrummor under kyrkgolvet, det var ofullgångna foster som i tidigare skede gömts på detta sätt. I gamla kyrkan säges vara gravkällare, de stenar och epitafium som fanns förvaras i nuvarande kyrka.

1/2.
ACC. N:R M. 11452:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gravar grävdes av kyrkovaktmästaren eller av honom anställda
3 aln djup, funna ben lades ner igen då graven igenskottades, 1894
kläddes graven med granris och göres så än, begravningsgästerna
igenskottade graven, skyfflar tillhandahöll kyrkan, graven smyckades
med detsamma, då blommor ej så mycket förekom hadde några av gästerna
vit sand i knyten vilken utströddes å kullen i form av kors och blom-
blommor, graven låg alltid och gör än öster väster, fötterna åt öster.

De äldsta gravvårdarne som stå kvar är av röd ölandssten, även
vanl. granit förekommer, innanför kyrkans huvudingångar, finnas äldre
gravstenar av gråvit marmoartad sten, i golvet, dessa skyddas nu av
tjocka mattor, träkors har varit övervägande, då dessa förstörts av
tidens tand har ingen tagit vård om graven utan många gravkullar
har jämnats med marken och tagits i bruk av andra, nu är stengrav-
vårdarna i stor majoritet, så har de senaste 20 åren en ful sed in-
kommit att inhägna graven med sten, cementkant, ankarketting m. fl.

En enda gravvård finnas med en medaljong av järn visande den dödes
foto, Från och med 1900 talets början har gravsmyckningen fram-
åtskridet så att numera är kyrkogårdarna ett enda blomsterhav om

13.
ACC. NR M. 11452:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sommaren, alla möjliga blommar förekommer dels i glas och dels planterade inom gravens ramar, pärlkransar förekommer ej nu, det var före 1900 talet ingång, varje lördag om sommaren besökes anhörigas gravar, kyrkovaktmästaren med medhjälpare sköter i stort sett alla gravar, för renhållning och krattning betingar han sig ett pris av 6 kr. pr år, för plantering blir det extra. Gravsmuckningsdag är allahelgons dag. Liten julgran har jag sett på vår kyrkogård å en kulle där tre små syskon vilade, ej några ljus.

Eldbegängelse har ej skett i denna socknen ännu, inte någon urnlund finnas. Andra begravningsplatser finnas ej som med säkerhet kan omtalas, begravningsplatser finnas säkert i enstaka fall men inga sägner kan därom tala.

Bårhus finnes i ena hörnet av kyrkogården, se jakapell, men det är så rymligt att jordfästning kan ske där, den dödes familj följer den döde för bisättning, mejning förekommer ej nu, upphörde på 1920 talet i allmänhet, förekommer något än i skogsbygden, hur det gjordes är förut omtalat.

Sorgdräkten har här varit i djupaste svart för både man och

14.
ACC. N:R M. 11452:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kvinna , endast militärspersoner kunde uppträda i sin uniform vad färg den än hade, förkläden var i min barndom gråvita med svarta breda ränder även såg jag vid begravningar förkläden i mörkgrå botten med en helsvart bård utikring kanten, dessa var nog vad jag vill minnas av siden och köpta av någon kringvandrande s.k. jude, huvudbonaden var för män silkehätt vars stomme var av järn, en järnskena rundt huvudet och en rundt kullen, däremellan en ståndare vid var sida höjd 35 cm., har själv sett en dylik, själva håret eller felben i tyget var minst en cm. långt.

Kvinnorna hade svarta silkesschalletter, näsduken var vit med svart kant, i mitt hem fanns en näsduk som var svart pärlbrodderi i hörnen. Bättre lottade yngre kvinnor började i enstaka fall att bära hatt redan under senare delen av 1890 talet och till dem blev det florer och slöjor av olika modell, de äldre kvinnorna bär fortfarande svart silkesschallett, särskilt de mindre lottade i samhället, sorgen varade för make och barn i månader, männen bar svart band om vänstra armen, kvinnorna bar svarta kläder, särskilt strumpor och schallett, något annat tecken å sorg förekom ej å kvinnornas dräkt, fr. 1900 talets

ingång har den enhetliga dräkten vid begravning upphört, mannens klädedräkt är delvis lika det är endast ytterplagget som nu kan ha vilken färg som helst, d.v.s. kappan, kvinnornas har däremot ändrats mera så kan en få se alla färger å strumpor, det svarta är uppblandat med vitt i hela dräkten, männen bär sorgbandet å hatten vid alla begravningar, att visa sorg med band i rockuppslaget har jag sett först efter 1940 talets ingång, iden är nog kommen utifrån och synes nu å såväl man som kvinna. I min barndom kunde sörjade make eller maka ej gå på bjudning för än tidigast 6 månader efter dödsfallet, nu veckan efter, d.v.s. ej danstillställning.

Borgerlig begravning kan jag ej yttra mig om därför att jag vet ej mer än ett enda fall inom denna socknen, den döde tillhörde Jehovas vittnen, gästerna var ej sorgklädda t.o.m. rött i dräkten förekom, röda slippers m.m..

Någon ordensbegravning har ej förekommit inom min tid i socknen ej heller utlänsk medborgares begravning.

Militärbegravning har förekommit om man skall räkna sådan

då det gällt uoff. den enda skilnad var att kamraterna bildade ring kring griften och gjorde stram giv akt och honör då kistan var nedsatt.

Sjuk och begravningskassa finnes inom socknen, den bildades omkring 1925, begravningskassan upphörde om något år, sjukkassan finns kvar, avgiften är olika, beroende på sjukpenningen pr. dag, emellan 30-60 kr. pr år.

Begravningsentreprenör finnes ej inom socknen, någon gång anlitas sådan från Karlskrona, kyrkovaktmästaren ombesörjer likets klädsel, tillhandahåller kistor och klädsel, ombesörjer blommor och kranser för gästerna.

Sedan 1940 är begravningar förenklade evad det gäller förplägnad, det bjudes i regel på vin och kaffe, liket är placerat i bårhuset efter jordfäsningen reser var och en till sitt, i många fall anmodas gästerna övervara akten i kyrkan utan att besöka hemmet alls, i hemmet är allt som vanligt ingen särskild klädsel, ingen mejning förekommer vid sorgehuset, akten i kyrkan är ju fortfarande olika beroende på den avlidnes stånd och värdighet inom socknen, alla de äldre sermonierna är bortlagda i och med 1920 talets ingång.